

СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ОПОРНИМИ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ ТА ЇХ ФІЛІЯМИ

науковий співробітник Попович Лідія Миколаївна

ORCID ID:0000-0001- 8231- 8124

Науковий керівник: канд. пед. наук Онаць О.М.

Інститут педагогіки НАПН України

Україна

UDC 001(08)

EOI:10.11232/2019.07.29.04

D 49

Development of modern technologies and scientific potential of the world: coll. of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with materials of the International scientific - practical conf., London, July 29 , 2019. London: NGO «European Scientific Platform»,2019. V.4. p 136 .

ISBN 978 – 617 -7171-80 -4

Анотація: у статті проаналізовано специфічні особливості організації управління опорними закладами освіти та їх філіями, для покращення ефективності управління такими закладами необхідно враховувати специфіку управління, впроваджувати державно-громадське управління, залучати громадськість до співуправління, у науково - методичній діяльності використовувати дистанційні форми навчання. електронне спілкування.

Annotation. the article analyzes the specific features of the organization of management of basic educational institutions and their branches, to improve the efficiency of management of such institutions, it is necessary to take into account the specifics of management, introduce public-public administration, involve the public in co-management, use distance learning in scientific and methodical activities.

Упровадження державно-громадського управління, створення комфортного освітнього середовища та надання якісних послуг учням є надзвичайно важливими завданнями сьогоденної вітчизняної освіти. Саме опорні заклади освіти були створені з метою надання таких послуг « Опорний заклад освіти – це заклад загальної середньої освіти, що має зручне розташування для підвезення дітей з інших населених пунктів, забезпечений кваліфікованими педагогічними кадрами, має сучасну матеріально-технічну і

навчально-методичну базу та спроможний забезпечувати на належному рівні здобуття профільної освіти» [1].

Проте в умовах державно-громадського управління такі заклади освіти, як опорні та їх філії, потребують відповідної організації управління, яка покладається на керівників, які мають бути професіоналами, повинні мати креативне мислення, володіти інноваційними технологіями, дбати про інтелектуальний розвиток особистостей. На думку вітчизняних учених «Керівник-професіонал – це лідер, патріот і громадський діяч, агент змін, здатний орієнтуватися у політичних, економічних, культурних і загалом суспільних процесах; має бути готовим до реформаційних змін в освіті та активно їх запроваджувати на практиці, креативно управляти інноваціями, емоційним та соціальним розвитком і розвитком людських ресурсів; сприймати усе нове та прогресивне, вміти поєднувати авторитет та демократичний стиль керівництва; бути здатним адаптувати зміни до умов школи, опановувати мистецтво менеджменту та бути відповідальним за долю кожного учня спільно з батьками [2].

Вітчизняні вчені досліджували проблеми державно-громадського та громадсько-державного управління закладами загальної середньої освіти:

світоглядно-професійних орієнтирів керівника нової української школи

В. Андрущенко [2], наукових засад та функцій компетентного менеджменту у загальноосвітньому навчальному закладі М. Кириченко, В. Маслов [4], концептуальних засад організаційних механізмів і технологій громадсько-державного управління Л. Калініна, О. Онаць [5], наукових основ громадсько-державного управління загальною середньою освітою в регіоні

О. Пастовенський [8]. Проте проблема специфічних особливостей організації управління опорними закладами освіти та їх філіями висвітлена недостатньо.

Учені М. Кириченко та В. Маслов виділяють такі принципи наукового управління : законоповаги, спрямовуючої вирішальності державно-суспільного впливу, гуманізації і поваги особистості, демократизації, єдності централізму, колегіальності і колективності, науковості, психологізації, інноваційності, адаптивності, уваги до кадрів, інформаційної надійності, моделюючого

прогнозування, функціональної структуризації, оперативної регулятивності, зворотного зв'язку, корекції, господарської раціональності, акцентуючи увагу на те, що під «принципами наукового управління загальноосвітніми середніми закладами ми розуміємо фундаментальні, теоретично обґрунтовані й практично перевірені положення, що мають об'єктивну, реальну природу, відбивають стійкі тенденції та закономірності, тобто причинно-наслідкові зв'язки, притаманні системі управління школою. Порушення чи недотримання принципів призводить до неефективності управління і його руйнування, що відповідним негативним чином відбивається на діяльності навчального закладу. Розуміння витоків і походження принципів, їх об'єктивність в управлінні, вміння застосовувати необхідні методи їх реалізації є нагальною проблемою і необхідною передумовою компетентного ефективного керівництва навчальними закладами [4, с. 75– 76].

Керівникам опорних закладів освіти та їх філій, на нашу думку, важливим є дотримання принципів управління: законоповаги, науковості, інноваційності, уваги до кадрів, інформаційної надійності, моделюючого прогнозування, компетентності, оперативної регулятивності, зворотного зв'язку, корекції, господарської раціональності, ініціативи й активності та інших. Особливо важливими є принципи: педагогічної свободи, об'єктивності в оцінці, контролю за виконанням працівниками опорного закладу освіти та його філій своїх посадових обов'язків та об'єктивної оцінки, оприлюднення результатів діяльності та врахування думки педагогічного колективу.

За даними, станом на 10 липня 2019 року, моніторингу процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, в Україні функціонує: 793 опорних закладів освіти, з них – 343 в об'єднаних територіальних громадах ОТГ, 1284 філій, з них – 551 в ОТГ, також 347175 – навчається учнів в опорних закладах освіти та їх філіях, з них 154548 – в ОТГ, функціонує 4706 класів опорних закладів та їх філій з кількістю учнів менше 10, з них 1962 – в ОТГ [3]. Аналізуючи наукові джерела, дані моніторингу, анкети респондентів ми виявили, що в умовах створення нового освітнього середовища,

освітніх округів, опорних закладів освіти та їх філій, керівники опорних експериментальних закладів освіти стикнулися з проблемами організації управління: надмірність документації – (23%); недостатність умов для запровадження і поширення ІКТ (30%); недосконалість нормативно-правової бази (36 %), виконання керівниками опорних закладів освіти не властивих для освітньої установи функцій (30 %) та інші. Опитані респонденти висловили думку про те, що для організації ефективного управління опорним закладом освіти та його філій, оперативного обміну інформацією необхідно запровадити електронний документообіг документації (20%).

Нами досліджено, що в умовах створення освітніх округів та функціонування опорних закладів освіти та їх філій організація управління такими закладами освіти має свої специфічні особливості *управління: організацією освітнього процесу* в опорних закладах освіти та їх філіях; запровадження демократичного стилю управління ; партнерсько-довірчої взаємодії в процесі державно-громадського управління, активне застосування інноваційних методик навчання; надання свободи педагогам у виборі методів для навчання учнів; партнерської взаємодії батьків і учнів; забезпечення системи якості освіти; особливого значення набуває моніторинг результатів освітньої діяльності; потребує розроблення місії опорного закладу освіти та його філій; використання інноваційних технологій управління у опорних закладах освіти та їх філіях; використання знань різних видів менеджменту у практичній діяльності; чіткий розподіл повноважень керівників опорних закладів освіти та філій; формування організаційної культури опорного керівників та його філій, а також педагогічної культури новоутвореного педагогічного колективу; організація допрофільного та профільного навчання; партнерської взаємодії педагогічних працівників, учнів, їх батьків; пошуку нових форм взаємодії з батьківськими та громадськими організаціями;

організацією науково-методичної роботи з педагогічними працівниками: посилення діяльності з розвитку професійних компетентностей педагогічних працівників; організацією дослідно-експериментальної діяльності, науково-методичним супроводом педагогічних працівників опорного закладу освіти та їх

філій; координацією діяльністю різнопланових, творчих груп, проблемних семінарів, шкіл професійної педагогічної компетентності, розвитком методичної компетентності педагогічних працівників, самовдосконалення, обміну досвідом педагогічних працівників; використанням інноваційних методів та форм навчання: дистанційного, онлайн навчання, електронного консультування, професійного спілкування у вайбер групах, розміщення матеріалів із досвіду роботи, рекомендацій на сайтах, блогах, враховуючи віддалене розташування філій від опорних закладів освіти;

організацією виховної роботи, враховуючи відповідальність суб'єктів управління та громадського врядування, учнівського самоврядування; координацією системи виховної роботи в опорних закладах освіти та їх філіях; організацією виховної діяльності та самоврядних організацій; розвитком партнерських відносин із членами місцевих співтовариств, об'єднаних територіальних громад з врахуванням місцевих особливостей; співпрацею з позашкільними закладами освіти, різноманітними установами, які функціонують у межах освітнього округу [8].

Керівники опорних закладів освіти мають створити таку систему ефективного управління, враховуючи специфічні особливості, щоб вона стабільно функціонувала, розвивалися процеси демократизації, засади державно-громадського управління та забезпечувала виконання поставлених стратегічних завдань.

На думку вчених «ефективне наукове управління закладами освіти (як і будь-якими установами та організаціями) повинно базуватися на фундаментальних положеннях теорії менеджменту. Головними складовими її, як і будь-якої теорії, є певні традиції, відповідні їм закономірності й, пов'язані з останніми, принципи управління, які є науковим підґрунтям практичної діяльності. Тенденції розвитку управління освітніми закладами визначаються на основі аналізу розвитку і функціонування загального державного управління, соціальними та економічними процесами у суспільстві. Але головним фактором, що безпосередньо впливає на мету, зміст, організацію, умови та перебіг управлінських процесів в навчальних закладах (адміністративних органах) є

система освіти України, яка віддзеркалює всі проблеми і явища, що відбуваються у державі та за її межами.» [4, с. 6– 7].

Отже, для покращення ефективності управління опорними закладами освіти та їх філіями в умовах децентралізації освіти, на нашу думку, необхідно: активно впроваджувати форми державно-громадського управління закладами освіти, залучати громадськість до співуправління закладами освіти, батьків до вирішення проблем опорних закладів освіти та їх філій; керівникам враховувати в управлінській діяльності опорного закладу специфічні особливості організації управління навчально-виховним процесом, науково-методичною та виховною роботою, зважаючи на віддалене розміщення філій, використовувати дистанційні форми навчання, онлайн консультування, самоосвіту, електронне спілкування.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту » : чинне законодавство станом на 1 берез. 2018 року офіц. текст). – К.: Паливода А. В., – 128 с. – (Закони України).
2. Керівник нової української школи: світоглядно-професійні орієнтири: збірник наукових праць / В. П. Андрущенко (голова), В. П. Бех (заступник голови), О. В. Алейнікова, Л. М. Калініна, Н. В. Крохмаль, В. В. Олійник, О. М. Онаць, З. В. Рябова, Т. М. Сорочан, О. М. Топузов, Г. М. Торбін, О. Я. Чепуренко; МОН України, НАПН України, Асоціація керівників шкіл України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. – 175 с.
3. Національний проект. Децентралізація. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/425/%D0%9C%D0%BE%D0%BDi%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3_10.07.2019.pdf.
4. Кириченко М. О., Маслов В. І. Наукові засади та функції компетентного менеджменту у загальноосвітньому навчальному закладі : монографія / М. О. Кириченко, В. І. Маслов. – Луцьк : ВІППО, 2015. – с. 188.
5. Концептуальні засади організаційних механізмів і технологій громадсько-державного управління : посібник / О. М. Онаць, Л. М. Калініна, за наук. ред.

Л. М. Калініної. – К. : Видавничий дім «Сам», 2017. – 64 с.

6. Міністерство освіти і науки України. Створення опорної школи. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/oporni-shkoli/stvorennya-opornoji-shkoli>.

7. Попович Л. М. Специфіка управлінської діяльності суб'єктів державно-громадського управління опорних закладів освіти In: La science et la technologie à l'ère de la société de l'information: coll. de papiers scientifiques «ΛΟΓΟΣ» з avec des matériaux de la conf. scientifique et pratique internationale, Bordeaux, 3 mars, 2019. Bordeaux OP «Plateforme scientifique européenne», м. Бордо, Франція., С. 73-79.

8. Пастовенський О. В. Наукові основи громадсько-державного управління загальною середньою освітою в регіоні : монографія / О.В.Пастовенський . – Житомир : ПП «Рута», 2014. – 385 с.